

ȘTIINȚA ȘI INOVAREA – BAZA DEZVOLTĂRII SOCIETĂȚII

Acad. **Gheorghe DUCA**, președintele A.Ș.M.

SCIENCE AND INNOVATION – THE FOUNDATION OF SOCIETY DEVELOPMENT

In 2008, Moldovan science not only provided clear evidence of reinvigoration after recording a recession period up to 2004, it also continues to build stronger links with the society, by getting involved in solving some of its important problems. The attention given today to strengthening the human capital in the Republic of Moldova corresponds to the principles of a modern knowledge-based society. Namely these are the guiding principles that the Academy of Sciences of Moldova follows when building its relationship with the society, assuming with responsibility its duties as the main scientific consultant of the country.

Această afirmație axiomatică este confirmată deja nu numai de studiile de specialitate, dar și de experiența statelor avansate din punct de vedere economic. Considerăm că acest deziderat trebuie să devină profetic și pentru dezvoltarea de mai departe a Republicii Moldova. Faptul că țara noastră nu dispune de resurse naturale nu înseamnă nici pe departe că nu există premise pentru o dezvoltare durabilă. Atenția acordată astăzi în Republica Moldova consolidării capitalului uman corespunde principiilor unei societăți moderne bazate pe cunoaștere. Pe aceste principii ne-am propus să construim relațiile noastre cu societatea în calitatea noastră de consultant științific principal al autorităților publice.

Succesul conlucrării cu Guvernul s-a datorat în mare parte existenței Acordului de parteneriat dintre acesta din urmă și Academia de Științe a Moldovei, prevederile căruia au fost practic îndeplinite integral pentru perioada 2005-2008. În același timp, ținând cont de rezultatele obținute și imperativul timpului, la finele anului trecut a fost elaborat un nou Acord de parteneriat pentru perioada 2009-2012, care va corespunde necesităților evoluției societății în următorii ani.

Ce am reușit în perioada de referință? Obiectivele realizate în 2008 ne-au permis să accesăm la o etapă calitativ nouă. Știința autohtonă nu numai că a dat semne vădite de revigorare după perioada de recesiune înregistrată până în 2004, ci și și-a consolidat prezența în societate. Grație abordării sistemice utilizate până în prezent, au fost depășite un șir de neajunsuri caracteristice unui proces de reformare, fiind extinse eforturile pe dimensiunea *institut-laborator-cercetător*.

Mai mult decât atât, suntem mereu în căutarea unor noi modele performante de gestionare a sferei

de cercetare-inovare, or A.Ș.M. trebuie să fie prin definiție promotoarea tehnicilor inovatoare de management eficient. În acest context, au fost efectuate modificări esențiale în structura academică de cercetare și cea subordonată Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare. Au fost create structuri noi de cercetare, care corespund necesităților societății și economiei naționale – Institutul Dezvoltării Societății Informaționale, Institutul Integrării Europene și Științe Politice, Întreprinderea de Stat „Enciclopedia Moldovei”, în agricultură au fost fondate Institutul de Horticultură și Tehnologii Alimentare și Institutul de Fitotehnie, alte trei institute – în domeniul pedologiei, mecanizării și zootehniei au fost încadrate în forme noi de organizare a cercetărilor. Totodată, în vederea asigurării transferului tehnologic și procesului de inovare, în subordinea lor au fost constituite 5 stațiuni științifice.

Consolidarea și stimularea personalului de cercetare și al celui auxiliar a continuat prin ameliorarea remunerării, fiind excluse un șir de restricții în ceea ce privește retribuirea muncii, mărită salarizarea categoriilor cu salarii mici, au sporit indemnizațiile membrilor titulari, membrilor corespondenți și ale doctorilor în științe.

În acest context, în perioada de referință salariile directe din cercetare (fără cele plătite din proiecte de cercetare) au crescut de 5 ori, bursele s-au majorat de 2 ori, iar cele de excelență și nominative au atins cifrele de 2000 și 2500 lei. Cu implicarea nemijlocită a autorităților centrale ale țării, au sporit indemnizațiile pentru doctori în științe până la 300 lei, pentru doctori habilitați – până la 700 lei, membrii corespondenți vor primi indemnizație viageră de 2000 lei, iar membrii titulari – 3000 lei. Eforturi substanțiale au fost orientate spre dezvoltarea infrastructurii de cercetare, înzestrarea laboratoarelor cu echipament nou, crearea condițiilor decente de muncă și creație pentru cercetători.

Organizarea cercetării sub forma programelor de stat a permis soluționarea unor probleme complexe, cu implicarea specialiștilor din diverse domenii. Activitatea în cadrul clusterelor corespunde exigențelor moderne în știință, fiind propice dezvoltării cercetărilor de frontieră.

În condițiile lipsei unei pregătiri universitare riguroase în domeniul științelor fundamentale, precum și în contextul asigurării fluxului continuu de cadre de înaltă calificare în știința autohtonă, a fost lansată activitatea Liceului Academic pentru copiii dotați și a Universității Academice, care în ajun de an nou în comun cu instituțiile de cercetare și auxiliare ale Academiei de Științe au fondat clusterul educațional.

Universitatea AȘM și-a început activitatea prin înmatricularea a 72 de tineri absolvenți din diverse universități ale republicii pentru studii la ciclul II

în cadrul a patru Programe de masterat – Biologie, Științe ale naturii, Fizică, Chimie.

Obiectivul major al UnAȘM este implementarea standardelor internaționale în pregătirea cadrelor competitive. La scurt timp de la creare, Universitatea a încheiat 2 acorduri de colaborare internațională și a obținut un proiect Tempus care prevede dezvoltarea UnAȘM într-o universitate antreprenorială.

În vederea extinderii și dezvoltării infrastructurii de inovare, în 2008 au fost create două structuri de inovare: Parcul științifico-tehnologic „Academica” și Incubatorul de inovare „Inovatorul”. În urma concursului, din cei 73 de candidați au fost selectați și aprobați 30 de rezidenți ai Parcului științifico-tehnologic „Academica” și 4 rezidenți ai Incubatorului de inovare „Inovatorul”. Despre randamentul acestor structuri ne vorbește și faptul că în decursul anului de referință, în urma realizării proiectelor de inovare și transfer tehnologic s-au obținut produse inovative în sumă de peste 51 mil. lei.

Pentru prima dată s-a efectuat o analiză a inovațiilor obținute de savanții noștri care s-a soldat cu nominalizarea a 10 cele mai valoroase inovații ale anului 2008. Printre acestea menționăm: tratarea biochimică efectivă a borhotului vinicol cu obținerea biometanului și sedimentelor vitaminizate pentru furajarea animalelor; dispozitivul Erozimtru pliant; folia pentru sere *RASADA*; implementarea tehnologiei de obținere a fungicidului pe bază de cupru; implementarea tehnologiei de laborator pentru evaluarea randamentului reagentului pirotehnic, folosit în lucrările de influență activă asupra proceselor hidrometeorologice.

Promovarea personalităților emblematică ale științei autohtone de asemenea figurează pe agenda preocupărilor noastre. De exemplu, în 2008 a fost marcat solemn Anul academicianului Ion DRUȚĂ, manifestările omagiale finalizând cu o conferință științifică în cadrul căreia a fost prezentat în plenitudinea sa fenomenul artistic al protagonistului.

Activitatea internă de cercetare și-a regăsit reflectarea și pe plan internațional, fiind extinse considerabil relațiile de cooperare tehnico-științifice.

În acest sens sunt elocvente programele bilaterale de proiecte. Astfel, în cadrul Acordului de colaborare între Academia de Științe a Moldovei și Fondul de Cercetări Fundamentale din Rusia, pe lângă cele 44 de proiecte de cercetare susținute financiar pentru perioada 2006-2007 au mai fost selectate pentru finanțare încă 45 de proiecte pentru 2008-2009. Un acord similar a fost semnat și cu Fondul de Cercetări Fundamentale din Belarus, în baza căruia au fost acceptate spre finanțare 16 proiecte de cercetare. În urma semnării Memorandumului de intenții privind cooperarea științifică și tehnologică între Ministerul Federal al Cercetării din Germania și A.Ș.M., a fost lansat un program bilateral de proiecte pentru anul 2009. În cadrul concursului anunțat, au fost depuse

25 de cereri de proiecte, 10 dintre care au fost selectate spre finanțare. Recent am anunțat concursul de proiecte bilaterale cu Ministerul educației și cercetării din Ucraina, urmare a Protocolului semnat în acest sens în decembrie 2008. La 23 octombrie 2008, a fost semnat Programul de colaborare bilaterală în domeniul cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și inovării între Autoritatea Națională pentru Cercetare Științifică din România și A.Ș.M., în baza căruia va fi lansat un program bilateral de proiecte moldo-române de cercetare.

De asemenea, au fost încheiate Acorduri de cooperare tehnico-științifică cu Academia Agricolă din Bulgaria, semnat la 22 mai 2008, și cu Academia de Științe din Republica Cehă, semnat la 20 septembrie 2008.

În ceea ce privește recunoașterea internațională a reformei în sfera de cercetare-inovare, considerăm că am intrat într-o etapă calitativ nouă, în cadrul căreia sunt evaluate pe plan internațional nu doar procesul de reformare a științei autohtone, dar și rezultatele acestuia.

Cel mai semnificativ eveniment cu impact internațional, ce-a avut loc în sfera științei și inovării în 2008, a fost Conferința internațională cu genericul *Politici în domeniul științei și educației*, organizată în perioada 18-21 septembrie 2008, la care au participat miniștrii educației și științei, președinții Academiei de Științe din statele Europei Centrale și de Sud-Est, din Caucaz, Balcani, CSI și Țările Baltice. La reuniune au fost prezenți 74 de reprezentanți ai 24 de țări din aceste regiuni, din 9 organizații internaționale și 120 de participanți din Republica Moldova. Forul a constituit efortul comun al A.Ș.M., Ministerului Educației și Tineretului al Republicii Moldova, Oficiului UNESCO din Moscova, Fondului SUA pentru Cercetări Civile, Inițiativei Central Europene și Fondului pentru Cercetări Globale. Pentru prima dată s-a reușit întrunirea în cadrul aceluiași format a factorilor decizionali și experților din domeniile educației și științei reprezentând aceste regiuni distincte.

La 24 octombrie 2008, Academia de Științe a Moldovei a organizat prima reuniune a punctelor de contact în domeniul științei și tehnologiilor din cadrul Inițiativei Central Europene (ICE), cu genericul *Consolidarea cooperării spre o societate bazată pe cunoaștere în regiunea Inițiativei Central Europene*.

Sunt sugestive și conferințele organizate sub egida CSI. În perioada 29-31 octombrie 2008, la Chișinău s-a desfășurat Congresul II internațional al fiziologilor din țările CSI cu genericul *Fiziologia și sănătatea omului*. Manifestarea a fost organizată de Institutul de Fiziologie și Sanocreatologie al A.Ș.M., Academia de Științe a Rusiei (A.Ș.R.), Institutul de Imunofiziologie al A.Ș.R., Asociația Societăților de Fiziologie ale Țărilor CSI.

Institutul de Istorie, Stat și Drept al A.Ș.M., Institutul de Istorie Universală al Academiei de Științe a Rusiei și Asociația internațională a institutelor de istorie ale statelor CSI au organizat la 9-10 iunie 2008, la Chișinău, reuniunea directorilor institutelor de istorie din CSI cu genericul *Istoria și problemele formării societății civile în statele postsovietice*.

Participarea comunității științifice la Programul NATO Știința pentru Pace și Securitate a rezultat cu găzduirea a 2 evenimente științifice importante: *Armonizarea hazardurilor seismice și reducerea riscurilor în țările sub influența focarului de cutremur Vrancea*, organizat de către Institutul de Geologie și Seismologie și *Rolul chimiei ecologice în cercetarea poluării și dezvoltarea durabilă*, organizat de Universitatea Tehnică din Braunschweig, Germania, Academia de Științe a Moldovei, Asociația pentru Cercetare și Dezvoltare din Moldova, Catedra de Industrie Chimică și Ecologică a USM.

Anul de referință este unul important în istoria relațiilor în domeniul cercetării și inovării dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană. La 10 septembrie 2008, în cadrul întrevederii cu Janez Potočnik, Comisarul european pentru știință și cercetare, am reiterat aspirația comunității științifice de asociere la PC7. La rândul său, Janez Potočnik a exprimat susținerea din partea comisiei a acestui proces, sugerând demararea în perioada imediat următoare a discuțiilor privind detaliile tehnice ale asocierii. La 14 noiembrie a avut loc prima ședință tehnică la nivel de experți, fiind discutate aspectele practice ale procesului de asociere.

Popularizarea științei în societate urmează să fie un proces permanent, care nu trebuie să se bazeze pe principiul pragmatic de responsabilitate în fața contribuabililor, ci pe faptul că progresul și dezvoltarea este rezultatul exclusiv al științei. În acest sens se înscrie și reflectarea adecvată a tematicii științifice în mass-media. În contextul evaluării rezultatelor științifice remarcabile se înscriu:

- Acordarea Premiului de stat în mărime de 1 milion de lei academicienilor Eugen DOGA și Ion DRUȚĂ, precum și colectivului de cercetători în frunte cu academicianul Gheorghe ȚÎBÎRNĂ.

- Desfășurarea Concursului Național anual de Susținere a Științei, ajuns la a 5-a ediție „Econom”. *Savantul anului în domeniul științelor reale - Econom-2008* a devenit profesorul, dr. hab. în medicină Constantin Spînu, vicedirector al Centrului Național de Medicină Preventivă, pentru ciclul de lucrări științifice “Realizări în profilaxia și tratamentul infecțiilor virale”.

Savantul anului în domeniul științelor umanistice - Econom-2008 a fost desemnată dr. hab. în studiul artelor Mariana Șlapac, vicepreședinte al Academiei de Științe, pentru monografia „Arta urbanismului în Republica Moldova. Privire în ansamblu”

și lucrarea „Cetății din Țara Moldovei. Mica enciclopedie ilustrată”.

Tânărul savant al anului - Econom-2008 au fost nominalizați dr. hab. în filologie Dragoș Vicol de la ULIM, și doctorul în științe fizico-matematice Denis Nica, cadru didactic al Universității de Stat din Moldova.

Cele realizate ne-au arătat ce mai avem de făcut. Activitatea comunității științifice trebuie să fie în strânsă corelație cu necesitățile societății. Participarea noastră la activitățile prilejuite de jubileul de 650 ani de la formarea Statului medieval Moldova, marcat în 2009, se va realiza prin cercetările de profil, cărți editate, conferințe, simpozioane, expoziții și alte activități planificate cu ocazia evenimentului, plasând astfel în circulație largă rezultatele investigațiilor comunității științifice din țară.

Obiectivul nostru strategic este asocierea la PC7. Statutul de țară asociată va oferi cercetătorilor noștri drepturi și obligații similare cu a colegilor din spațiul comunitar. Procesul de asociere nu este numai unul de procedură, fiind necesare eforturile noastre comune în vederea creșterii participării la proiectele PC7.

De asemenea, în conformitate cu calendarul Președinției Republicii Moldova la CSI, în octombrie 2009 vom organiza la Chișinău Forul Inteligenței din CSI cu participarea președinților Academiei, miniștrilor educației și științei, conducătorilor organelor naționale de acreditare și de protecție a proprietății intelectuale, președinților consiliilor rectorilor, altor persoane pentru a examina problemele dezvoltării potențialului uman din CSI. Cu această ocazie preconizăm să desfășurăm la Chișinău și o ședință a Asociației Internaționale a Academicienilor de Științe cu privire la pregătirea și gestionarea cadrelor de cercetători.

Contribuția eficientă a A.Ș.M. la realizarea Președinției Republicii Moldova la Inițiativa Central Europeană a determinat decizia de a susține organizarea de către A.Ș.M. în 2009 a unei Conferințe regionale în domeniul energiei regenerabile.

Consider că trebuie de continuat procesul de reutilizare a laboratoarelor cu echipament de performanță capabil de a face cercetări competitive la nivel internațional. În acest sens este necesar de ținut cont de cheltuirea judicioasă a mijloacelor bugetare, de mizat pe exploatarea utilajului în comun de către mai multe laboratoare și institute.

O sarcină deosebită în cadrul sistemului național de cercetare îi revine Consiliului de Expertiză, care este obligat să asigure procesul de evaluare a proiectelor de cercetare de la anunțarea concursului și până la finalizarea lor. Acest lucru trebuie să se realizeze transparent, utilizând sistemul electronic *Expert online*. Totodată, în procesul de expertizare a proiectelor naționale urmează să fie implicați experți din afară.

Tot în acest context este imperios necesară alegerea directorilor de institute din sfera științei și inovării care trebuie să întrunească înalte calități manageriale și pregătire profesională ireproșabilă în domeniul profesat. În condițiile procesului de descentralizare pe care-l promovăm, de competența directorilor institutelor depinde în mare măsură gestionarea procesului de cercetare și valorificarea resurselor financiare alocate din bugetul de stat. Către sfârșitul anului, ținând cont de vârsta medie a corpului academic, consider că urmează să-l completăm cu noi membri corespondenți la specialitățile de care are nevoie țara.

Nu mai puțin important pentru reușita procesului de cercetare, stimularea rezultatelor de excelență, dar și pentru analiza impactului cercetării asupra sferelor societății, este elaborarea și implementarea indicilor de performanță. Anume prin lipsa indicatorilor în sfera de cercetare-inovare compatibili cu cei utilizați la nivel european și internațional, se explică lipsa noastră din clasamentele internaționale. Începând cu 2007 deja am introdus noile forme de dări de seamă ajustate la indicii Eurostat. Acum, utilizând evaluarea de performanță, vom obține ca salarizarea în anul următor să se calculeze diferențiat, în funcție de rezultativitatea cercetărilor la toate nivelele: de la cercetătorul de rând până la Institut.

La finele anului trecut am elaborat și am aprobat un Regulament funcțional, după părerea mea, de clasificare a revistelor științifice – indicator important și primordial pentru acreditarea organizațiilor din sfera științei și inovării și atestarea cercetătorilor în particular. De aceea, urmează un lucru foarte minuțios și de o responsabilitate sporită pentru a face ordine în acest domeniu.

Un examen serios continuă să fie asigurarea transferului tehnologic. În conformitate cu Hotărârea Consiliului Suprem nr.155 din 17 iulie a.2008 a fost aprobată crearea Parcului științifico-tehnologic „INAGRO” în baza Complexului tehnologic de producție, care aparține Institutului de Protecție a Plantelor și Agricultură Ecologică al AȘM. În cadrul Parcului, în 2009, se preconizează realizarea proiectelor de inovare și transfer tehnologic conform următoarelor domenii de activitate: implementarea tehnologiilor noi de producție agricole, de depozitare a legumelor și fructelor în stare proaspătă, de congelare, de uscare și sublimare; implementarea tehnologiei de conservare.

Tot în 2009 urmează să fie lansat Parcul științifico-tehnologic „Nanotechnopolis” în baza Institutului de Cercetări Științifice ELIRI. Vor fi selectați rezidenții în domeniul nanotehnologiilor și micro-electronicii pentru a realiza proiecte de inovare și transfer tehnologic în producerea aparatelor în baza nanoparticulelor A⁴B⁶ pentru bateriile solare, utilizării electronice pentru măsurarea vidului, presiunii, temperaturii în procesele tehnologice de producție

moderne; convertizoarelor și surselor continue de energie pentru nodurile de distribuție a canalelor informaționale, dispozitivelor pentru diagnosticare și terapie bazate pe sisteme laser și diodeoptice, microconductoarelor turnate în izolație de sticlă; difuzoarelor de înaltă tensiune; convertoarelor de măsură a mărimilor neelectrice; aparatelor pentru complexul agroindustrial; aparatelor pentru protecția echipamentului electrotehnic ș.a.

În vederea atragerii întreprinderilor mici și mijlocii în activitatea de inovare, în cadrul parcurilor științifico-tehnologice se preconizează crearea în teritoriu a clusterelor științifico-tehnologice care vor reuni producătorii de produse agricole, prelucrătorii, întreprinderile infrastructurii de piață și de producție, în scopul creării ciclului complet de creștere, procesare, depozitare și comercializare a produselor ecologic pure care să corespundă standardelor europene. În acest context, în orașul Cahul, în baza Complexului științific de producție va fi creată *Platforma științifico-tehnologică de creștere, prelucrare, comercializare a produselor ecologic pure.*

În conformitate cu legislația, la Universitatea Academică vor fi 3 facultăți conform nomenclatorului specialităților: Științe ale naturii, Științe exacte și Științe socio-umane.

Instituția va avea structura unei universități europene și va include facultăți, catedre, etc. Se preconizează că vor fi înmatriculați la ciclul I – cca 500 studenți, ciclul II – 200 studenți, capacitatea deplină a UnAȘM fiind în jur de 600-700 studenți. Selectarea studenților se va efectua în conformitate cu legislația în vigoare și prevederile Ministerului Educației și Tineretului. Universitatea are misiunea de a pregăti specialiști calificați pentru cercetările științifice, studenții fiind de asemenea implicați în activitățile de transfer inovațional, desfășurarea businessului inovațional.

Statul pe parcursul ultimelor 4 ani a făcut investiții capitale serioase în sfera științei și inovării. Dinamica pozitivă va fi păstrată, conform Acordului, și în anii următori. De la bugetul de stat va fi încheiată construcția tranșei a doua a Bibliotecii, se va finaliza construcția campusului liceal, va demara construcția campusului universitar, inclusiv a căminelor pentru studenți și doctoranzi, dar și a spațiului locativ pentru tinerii cercetători.

O piatră de încercare pentru comunitatea științifică din țară, dar mai ales pentru cea din Academie, va fi participarea în modul cel mai activ la implementarea Codului învățământului. În opinia mea, Consiliul Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică trebuie să elaboreze un plan de activități menite să asigure implementarea acestui document strategic pentru țară prin prisma armonizării cu prevederile Codului cu privire la știință și inovare și obținerea unui efect sinergetic dinamic. Intrarea în vigoare a noului Cod Educațional va îmbunătăți

ți calitatea procesului educațional, delimitând rolul entităților antrenate în acesta. Menirea principală a științei a fost în toate timpurile să creeze noi cunoștințe, care la rândul lor, corect asimilate de către educație, se răsfrâng din nou asupra științei prin intermediul cadrelor noi furnizate de către învățământul superior.

O preocupare majoră trebuie să o constituie promovarea imaginii favorabile a cercetătorului în societate, ca exemplu demn de urmat pentru tânăra generație în primul rând. Pe lângă activitățile devenite tradiționale – omagierea academicienilor și a savanților notorii, desfășurarea unor conferințe, simpozioane, ședințe speciale, editarea colecției de carte „Academica”, decernarea burselor nominale și a premiilor la scară națională (Premiul de Stat, premiul „Econom”), biroul Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică vine cu propunerea către Adunarea de a ne susține să instituim premii nominative ale A.Ș.M. pentru seniori și juniori în memoria celor mai valoroși savanți ai noștri. Suntem de părerea că ele ar putea fi acordate o dată la 5 ani (perioadă în care rezultatele obținute sunt evidente și comparabile), fiind decernate în cadrul lecturilor sau conferințelor comemorative, convocate cu acest prilej.

De la deziderate îndrăznețe – la realizări de valoare. După cum s-a observat din cele menționate mai sus, știința autohtonă se dezvoltă în baza triadei cunoașterii educație-cercetare-inovare, care stă la baza cercetării europene. În cei patru ani care au trecut de la adoptarea Codului cu privire la știință și inovare, am depus eforturi în vederea consolidării sferei de cercetare și creării sectoarelor, care ar asigura pregătirea cadrelor științifice și implementarea practică a rezultatelor științifice – două condiții esențiale pentru un proces modern de cercetare. Integrarea graduală a comunității științifice în spațiul european de cercetare se va realiza în primul rând printr-un proces intern de ajustare la standardele comunitare în domeniu, investind astfel în competitivitatea științei autohtone.

În următoarea perioadă trebuie să stimulăm **cercetarea de excelență**, investind în toate componentele ei: cercetători calificați, publicații cotate ISI, echipament performant de cercetare, brevete, invenții etc. O atenție deosebită necesită a fi acordată **promovării științei autohtone în străinătate** – prin participări în cadrul proiectelor internaționale, promovarea savanților cu renume și a școlilor științifice autohtone la nivel internațional. Se impune necesitatea constituirii unui **sistem integrat de evaluare și expertizare** – expertizarea proiectelor naționale cu implicarea tehnologiilor informaționale și a savanților din diasporă, elaborarea indicatorilor individuali și instituționali de performanță, clasificarea revistelor științifice etc.

Lupta existentă la nivel internațional privind atragerea forței de muncă de înaltă calificare, ne obligă să elaborăm o serie de măsuri în vederea **creșterii atractivității carierei de cercetare în rândul tinerilor.**

Consolidarea relației științei cu sectorul real al economiei se va produce nu doar prin intermediul infrastructurii de inovare, dar și prin oferirea soluțiilor pentru problemele stringente cu care se confruntă economia națională. Atragerea surselor investițiilor din sfera afacerilor demonstrează viabilitatea cercetărilor științifice și caracterul lor aplicativ. Totodată, creșterea volumului resurselor financiare extrabugetare este una din condițiile pentru mărirea volumului finanțării bugetare.

Creșterea rolului cercetării-inovării în procesul general de dezvoltare a țării. Semnarea Acordului de parteneriat cu Guvernul a oferit A.Ș.M. unele drepturi, dar și unele obligațiuni. În condițiile modernizării tuturor sectoarelor economico-sociale, a fi unicul consultant științific al organelor administrației publice centrale nu este deloc o sarcină ușoară. Calamitățile și intemperii înfruntate de către țara noastră au supus la grele încercări atât Guvernul, cât și știința, care este chemată de fiecare dată nu numai să remedieze unele procese produse deja, dar și să anticipeze anumite evoluții. Participarea reprezentanților comunității științifice la elaborarea documentelor strategice în sectoarele agroindustrial, energetic, informațional, protecției mediului etc., sunt recunoscute la justa valoare. În continuare este necesar suportul științific pentru promovarea liberalizării economiei, reîntregirii țării, integrării în UE, creșterii coeziunii sociale și consolidării statalității Republicii Moldova.

Totuși vizitele la institutele de cercetare prezintă tot mai multe laboratoare performante, crește numărul publicațiilor în revistele internaționale, crește și numărul elaborărilor științei autohtone care stărnesc interesul societății. Însă indicatorul cel mai sugestiv, cred eu, care confirmă revitalizarea științei în Republica Moldova, este numărul tot mai mare de tineri care aleg cariera științifică. Modelul de gestionare a științei autohtone, bazat pe principiile competitivității, transparenței și excelenței însuflă tot mai multă încredere tinerii generații.

Cunoaștem faptul că activitatea științifică în cele mai multe cazuri nu produce efecte imediate, astfel încât rezultatele reformelor întreprinse astăzi își vor spune cuvântul în viitor. Cu toate acestea, dacă efectul economic se lasă așteptat, cunoștințele obținute în procesul de cercetare sunt necesare mai mult ca oricând pentru a fi promovate în educație, în vederea instruirii unor generații viitoare bine pregătite, capabile să facă față provocărilor societății moderne.